

4. Кушнір І.В. Інвестиційна політика в аграрній сфері / І.В. Кушнір // Економічний простір. — № 10. — 2008. — С. 26—31.

5. Степанюк О. Кредити видаємо? / О. Степанюк // Агробізнес сьогодні. — № 3 (202). — 2011.

6. Струць М. Зміни в оподаткуванні сгробізенсу / М. Струць // Агробізнес сьогодні. — № 2 (201). — 2011.

7. Данилишина турбує падіння родючості української землі // Економічна правда <http://www.epravda.com.ua/news/2011/04/3/280892/>

Стаття надійшла до редакції 30.04.2011 р.

УДК 658.7:664

Н. А. Потапова, канд. екон. наук, доцент

С. В. Качуровський,

Вінницький національний аграрний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МЕХАНІЗМУ ЛОГІСТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ АПК

У статті розглядаються концептуальні засади побудови механізму виконання основних управлінських функцій для досягнення цілей логістичних систем АПК. Викладено методологічні принципи підтримки агробізнесу та інструментарій оптимізації ресурсів АПК при управлінні основними та супутніми потоками.

Ключові слова: логістика, логістична система, логістичний менеджмент, характеристики логістики АПК.

В статье рассматриваются концептуальные основы построения механизма работы основных управленческих функций для достижения целей логистических систем АПК. Изложены методологические принципы поддержки агро бизнеса, а также инструментарий оптимизации ресурсов АПК при управлении основными и сопутствующими потоками. Ключевые слова: логистика, логистическая система, логистический менеджмент, характеристики логистики АПК.

The article deals with conceptual bases of creation of the most important fundamental functions mechanism to get the goal of logistic system. Methodological principles of support agrobusiness and also toolkit of optimization resources of the AIC are stated at management of the basic and accompanying streams.

Key words: logistics, logistic system, logistic management, characteristics of AIC logistics.

Накопичені за останні десятиріччя проблеми в АПК країни вимагають системного, комплексного підходу до їхнього розв'язання й повинні ґрунтуватися на відповідній науково-технічній, соціальній та екологічній політиці держави. Поряд із традиційними методами та засобами, що застосовують для під-

вищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, зростають роль і значення нового для української економіки інструментарію господарювання — логістики.

Проблемам розробки методологічних основ логістики та їхнього застосування в практичній діяльності аграрних підприємств, присвячені праці О.В. Мороз, О.В. Музики, В.І. Перебийніс, О.В. Перебийніса, А.В. Петрика, І.Г. Смирнова та ін. Проте, в зазначених роботах в основному розглядаються питання транспортної логістики та логістики постачання в АПК, що є складовими аграрної логістики.

Одним із пріоритетних напрямків відновлення економіки України залишається розвиток аграрного сектору. Динаміка інвестицій в основний капітал сільського господарства (від 1495 млн грн у 2000 р. до 18 546 млн грн у 2009 р.) підтверджують зростання зацікавленості потенційних інвесторів у розширенні аграрного бізнесу. В умовах глобалізації економічних перетворень основними суб'єктами аграрного ринку стали великі організаційні утворення типу інтегрованих виробничих структур — агрокомбінатів, агрохолдингів, концернів, корпорацій, діяльність яких зосереджує в собі збільшення масштабу сільськогосподарського виробництва та централізацію основних виробничих об'єктів [1, с. 332—338]. Управління такими структурами потребує нових підходів, що базуються на системному осмисленні ключових проблем та їх вирішенні від нижнього рівня ієрархії (дочірні компанії) до вищого рівня (материнська компанія).

Останнім часом у практичній діяльності аграрних підприємств дедалі ширше застосовують логістичні системи. Поняття аграрної логістичної системи є похідним від поняття «логістична система» та загального — «система».

Система (від грец. — ціле, складене із частин; сполучення) — множина елементів, що знаходяться у відношеннях і зв'язках один із одним та утворюють визначену цілісність, єдність.

Логістична система (ЛС) — адаптивна (самонастроювальна або самоорганізуюча) система з оберненими зв'язками, що виконує логістичні функції й логістичні операції. Логістична система, як правило, складається з різних підсистем (елементів), характеризується розвинутими зв'язками із зовнішнім середовищем.

Аграрна логістична система — логістична система, що функціонує в аграрному секторі економіки.

Логістичні системи відповідають загальноприйнятому поняттю системи, оскільки: складаються із системоутворювальних елементів; елементи взаємозв'язані та взаємозалежні; зв'язки

впорядковані; зв'язки утворюють певну структуру із задалегідь заданими властивостями.

Системний підхід передбачає розгляд усіх елементів логістичної системи як взаємозв'язаних і взаємодіючих для досягнення єдиної мети управління. Відмінною особливістю системного підходу є оптимізація функціонування не окремих елементів, а логістичної системи в цілому, в результаті чого проявляється так званий синергетичний ефект. Отже, з позицій системного підходу до організації бізнесу логістична система — відносно стійка сукупність ланок (структурних/функціональних підрозділів компанії; постачальників, споживачів, логістичних посередників), взаємозв'язаних та об'єднаних єдиним управлінням логістичним процесом для реалізації корпоративної стратегії організації бізнесу. Правильно побудована логістична система підприємств є визначальною у конкурентних перевагах, оскільки зорієнтована на скорочення товарних запасів, прискорення обігу оборотних коштів, зниження собівартості продукції та загальних логістичних витрат, оптимальне використання складських і транспортних потужностей, забезпечення споживачів якісним логістичним сервісом.

Аграрний бізнес у порівнянні з іншими видами діяльності характеризується достатньо великим ризиком, перш за все пов'язаним із наявністю та якістю сировини, що робить актуальним впровадження логістичних технологій як на окремих підприємствах, так і на регіональному та державному рівнях. В зв'язку з цим логістика підприємств аграрного комплексу потребує системного підходу [2, с. 5], у наслідок реалізації якого формується налагоджений механізм управління за ключовими характеристиками ефективності потоків замовлень, продукції (сировини, матеріалів), фінансів, а також їх організації та обслуговування. В цьому випадку здійснюється управління потоками, рух яких породжує процеси та операційні цикли в цілому. Специфіка сільськогосподарського виробництва дозволяє виділити основні системні характеристики логістики АПК: виконання замовлень клієнтів та організація каналів обслуговування; прогнозування попиту на сільськогосподарську продукцію та аналіз обсягів споживання; управління запасами продукції (сировини та матеріалів) та мінімізація втрат внаслідок неритмічності потоку поставок; комунікаційні зв'язки та доступність інформаційного простору для ритмічності потоку замовлень; утримання складів та мінімізація витрат зберігання; управління транспортним потоком; оптимізація географічного розташування виробничих та складських

ких об'єктів; управління сервісним обслуговуванням; управління фінансовими потоками; управління кадровим потенціалом.

Виконання замовлень клієнтів та організація каналів обслуговування — одні із основних характеристик ефективної логістики АПК, оскільки відображають ефективність функціонування та організації системи продажу з метою своєчасного задоволення клієнта в необхідний момент часу необхідним продуктом з мінімальними витратами [3, с. 35—47]. Внаслідок обмежень у термінах зберігання сільськогосподарська продукція потребує дотримання специфічних умов продажу з відповідною організацією торгівлі, а зокрема прямі продажі від виробника на місцях, організація фірмової торгівлі через власну мережу, продаж через посередників та ін.

Прогнозування попиту та аналіз обсягів споживання характеризують можливість продажу продукції відповідно до очікуваної потреби. Сезонність, обмеженість у ресурсах, а особливо ризик погодних умов робить процес ціноутворення на сільськогосподарську продукцію залежним не тільки від інфляційних очікувань та доходів населення, а й від технології виробництва.

Ефективне управління запасами продукції (сировини та матеріалів) мінімізують втрати внаслідок неритмічності потоку поставок та незапланованого руху запасів. З огляду на сезонність операційного циклу механізми управління запасами вирішують проблему періодичності поставок продажу та забезпечення сировиною переробних підприємств. Створення запасів відбувається в різноманітний спосіб: серійний запас, циклічний запас, запас використання потужностей, запас безпеки, попереджувальний запас [4, с. 8]. Утримання запасів несе в собі відповідні витрати, що пов'язані: з підтриманням фізичних властивостей запасу (витрати на амортизацію, опалення, електроенергія); з вкладеними коштами (активи виведені із обороту підприємства до моменту реалізації); з ризиком реалізації запасу (урахування можливості незатребуваності запасу).

Комунікаційні зв'язки та доступність інформаційного простору забезпечують координацію руху потоку замовлень. Здатність своєчасно забезпечувати доступ до інформаційних джерел підвищує рівень конкурентоспроможності логістичної системи. Впровадження сучасних ІТ-технологій у логістиці потребує вирішення наступних питань: мінімізація часу оформлення замовлення, консолідація замовлень в одне; персоніфікація доступу, зберігання великих масивів інформації, мінімізація часу трансакцій при обробці замовлення.

Утримання складів пов'язане із вибором складських приміщень, а особливо — вирішенням питань щодо прийняття рішення по альтернативі підтримки належної експлуатації власних складів або оплати орендованого приміщення. Також значною мірою ефективність складської діяльності визначають організацією складських робіт: розвантажування, завантажування, пакування та ін. Необхідність оптимального використання складської площі обумовлює проведення розрахунків кількості складів по розміру корисної площі. З урахуванням того, що в більшості випадків продукція аграрного виробництва має нетривалий термін зберігання, приділяється увага розташуванню складів з наближенням до місця продажу.

Ефективність управління транспортним потоком направлена на мінімізацію транспортних витрат. Сутність логістичного управління транспортним потоком полягає у визначенні оптимального шляху перевезень від постачальника до споживача з урахуванням можливих випадків розміру перевезень, місткості перевалочних пунктів, поточних витрат на утримання транспортних засобів тощо [5, с. 73—84].

Управління фінансовими потоками передбачає в логістиці АПК здійснення інвестицій з метою розширеного відтворення аграрного виробництва. Зростаючі обсяги інвестицій потребують більш досконалого механізму їх використання, що обумовлено: забезпеченням захисту прав інвесторів, контролем виконання зобов'язань, реалізацією механізмів страхування, компенсацією кредитних ставок, зниженням інвестиційних ризиків на різних стадіях виробництва та ін.

Управління кадровим потенціалом є ефективним внаслідок цільового спрямування конкретних людей на підвищення якості виконуваних функцій. Одним із перспективних напрямків є позиціонування кадрового потенціалу в управлінській ієрархії за умови дотримання відповідної компетенції, що охоплює властивості людини виконувати визначену роботу незалежно від расової, вікової, культурної приналежності [6, с. 345—349].

Різноманітні аспекти логістики АПК відкривають широкі можливості для вдосконалення логістичної діяльності аграрних підприємств, є критичним чинником успіху в агробізнесі та сприяють випуску конкурентноспроможної аграрної продукції. Функціонування ефективної системи логістики АПК невід'ємно пов'язане з імовірним отриманням прибутків внаслідок оптимізації ланцюгів поставок в вертикально інтегрованих агроформуваннях від виробництва сировини через переробку до кінцевого споживача.

Література

1. Вагнер Г. Основы исследования операций. Т. 1. — М.: Мир, 1972. — С. 332.
2. Лайл М. Спенсер-Мл., Сайн М. Спенсер. Компетенции на работе. Пер. с англ. — М.: НИРО, 2005. — С. 384.
3. Логинфо — Бюлетень логистической информации. — № 3. — Март 1999 р. — С. 8.
4. Мартин Кристофер, Хелен Пж. Маркетинговая логистика. — М.: Издательский Дом «Технологии», 2005. — 200 с.
5. Портер Е. Майки. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов: Пер. с англ. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 454 с.
6. Сток Дж.Р., Ламберт Д.М. Стратегическое управление логистикой: Пер. с 4-го англ. изд. — М.: Инфра-М, 2005 — 197 с.

Стаття надійшла до редакції 09.05.2011 р.

УДК 658.3:331.1

В. І. Притула, здобувач кафедри організації обліку та аудиту.
Полтавська державна аграрна академія

МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В АГРОПРОМИСЛОВИХ ФОРМУВАННЯХ

У статті вивчається феномен організаційної культури, моделюється система організаційної культури, досліджуються її функції та структура в умовах агропромислових формувань.

Ключові слова: організаційна культура, моделювання організаційної культури, системний підхід, Корпоративний кодекс організаційної культури.

В статье изучается феномен организационной культуры, моделируется система организационной культуры, исследуются ее функции и структура в условиях агропромышленных формирований.

Ключевые слова: организационная культура, моделирование организационной культуры, системный подход, Корпоративный кодекс организационной культуры.

In the article the phenomenon of culture in organization has been studied, the modeling system of the organizational culture have been proposed, its function and structure have been researched in conditions of agro-industrial units.

Keywords: organizational culture, modelling of organizational culture, systems approach, Corporate codex of organizational culture.

У сільському господарстві України сьогодні накопичилася сукупність соціально-економічних, правових, технологічних,